

Karkaako mielikuvakana lainsäätäjän tarhasta?

EU:n Pellolta pöytään -strategia on vahva osa komission vihreän kehityksen ohjelmaa, niin sanottua Green Dealia. Strateginen ohjelma ruokaketjun kestäväydestä ja vastuullisuudesta ei ole lainsäädäntöä, joten sitä ei ole tarpeen hyväksyttävä jäsenmailla tai Euroopan parlamentilla eikä tehdä siitä vaikutusten arviointia. Se onkin varsin ketterä yleiseen mielipiteeseen vaikuttamisen väline.

Lainsäädännön rinnalla komissio pyrki edistämään vastuullisuutta ja kestävyttä erilaisilla yhteiskunnan toimijoiden keskinäisillä sopimuksilla ja ohjesäännöillä. Näillä vapaaehtoisilla aloitteilla komissio pystyy ohittamaan neuvoston ja parlamentin, eli EU:n lainsäätäjät. Vaikuttavuuskoneisto pyörii siis notkeasti raskaamman lainsäädäntömenettelyn rinnalla.

Kestävyys ja vastuullisuus ovat nykyisen komission toiminnan ja ajattelun kulmakiviä. Kun komissio onnistuu valjastamaan yleisen mielipiteen oman kunnianhimoisen politiikkansa taakse, se pystyy yhden tulokinnan mukaan luomaan "lakia" ohi perinteisen lainsäädäntöjärjestyksen. Keskinäisissä sopimuksissa ja ohjeissa julkinen mielipide ja mielikuvat määräävät enemmän kuin perinteisessä lainsäädännössä.

PITÄISIKÖ EDELLÄ mainitusta toimintatavasta huolestua, ja jos, niin miksi?

Yhdysvaltojen maatalousministeriö ennusti jo viime vuonna, että EU:n Pellolta pöytään -strategia ja biodiversiteettistrategia pienentävät ruoantuotantoa EU:ssa 12 prosenttia ja maailmanlaajuisesti 7 prosenttia.

Tarkoitus voi pyhittää keinot, koska ilmastohätätila sekä massasukupuuton uhka eivät kestä enää yhtään ylimääräistä hidastelua. Mutta niin tärkeää kuin ilmastomuutoksen vastaiset toimet ja luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ovat, poliittisen päätöksentekojärjestelmän ulkopuolella tehtävät toimet ovat valitettavan alttiita mielikuville.

Mielikuvat jäävät demokraattisen vastuun ulkopuolelle. Kuka vastaa siitä, jos EU:n ruoantuotanto supistuu 12 prosenttia samalla kun jäsenmaiden väestö jatkaa mässäilyä entisellä tavalla, ja kun vielä kolmannet maat tuottavat globaalin erotuksen omilla tavoillaan. Harpataanko erotus kiinni vielä suuremmalla ympäristöjalanjäljellä?

Ensimmäinen konkreettinen toimi Pellolta pöytään -strategia on komission ajama vastuullisen yritys- ja markkinointitapojen ohjesääntö (Code of Conduct for Responsible Business and Marketing Practices). Ruokaketjun toimijat aloittivat alkuvuonna komission joh-

dolla sitä valmistelevan työnsä, ja ohjesääntö on allekirjoitettavissa kesään mennessä.

OHJESÄÄNTÖ LUO kehyksen EU:n ruokaketjun vastuullisuudelle ilman, että jäsenmaat tai Euroopan parlamentti ottavat siihen kantaa. Ympäristöjärjestöjen ja komission puristuksessa ruoka-alan järjestöt pyrkivät osaltaan suojavaan ruoantuotannon ympäristöllistä, taloudellista ja sosiaalista kestävyttä.

Suomessa muistetaan liiankin hyvin, kun lainsäädännön ulkopuolella määriteltiin hyväksyty tuotantotapa kanamunien tuotantoon ja perinteiset häkikanalat kiellettiin. Jo neljä vuotta myöhemmin Lidl ilmoitti luopuvansa niiden tilalle tulleiden virikehäkkanaloiden munien myynnistä. Kesko ja S-ryhmä seurasivat perässä.

Kotimaisen ja eurooppalaisen maataloustuotannon kannalta olisi suotavaa, että laissa säädettyihin asioihin voisi luottaa, muutoksia seuraisi kohtuullinen siirtymäaika, muutosinvestointeja tuettaisiin ja kansainvälisessä kaupassa tunnustettaisiin EU:n tuotantostandardeja.

Jokaisen tilallisen tulisi voida perustaa tuotantonsa yhteisesti sovittuihin pelisääntöihin ja luottaa siihen, että saa myytyä tuotteensa kustannukset kattavalla hinnalla.

Pihamaata kuopsuttavaa harrastekanaa on mukavaa katsella. Romantisoitu maalaistunnelma on kuitenkin kaukana sääntelyarjesta. Mielikuvilla on väliä, mutta pidetään yhdessä huoli, että samalle pihalle sopivat sekä tunnelma, mielikuvat että lainsäädäntökoneiston hautomat pykälät.

Vaikuttavuuskoneisto pyörii notkeasti raskaamman lainsäädäntömenettelyn rinnalla.

Rauli Albert
Kotieläinasiamies
MTK:n, SLC:n ja Pellervon Brysselin toimisto